

**EUSEBIO ERKIAGA, MEDIKUNTZA ARLOKO ITZULTZAILE:
ZAIN TIRATU, ZAIN URRATU, ZAINA BERE LEKUAN SARTU (I)**

1. Oro har: zain tiratu, zain urratu

Bizkaiak XX. mendean eman dituen idazleen artean goi maila zor zaio, zalantza nimirik gabe, Eusebio Erkiaga (1912-1993) lekeitiarrari. Soka luzea izan da autore horrena euskal letretan, genero mota guztiak landu baititu horren lumak eten-gabe. Kazetari nahiz antzerkigile, hizlauru zein olerkiz, punta-koen artean izan dugu aspalditik lekeitiarraren ahalegina.

Hari emankor horretan, alabaina, itzultze lana ezin bazter utzi. Lan horren katebegiek euren barnean hartzen dituzte literatura bera (George Simenonen *Aspaldiko Maigret* edota Platonen *Parmenides*), zuzenbide giroko autuak (*Concierto Económico*, *Bizkaiko Batzar Nagusietako Batzar-Agiriak: 1979-1983*) eta, ezezaguntxuak badira ere, medikuntzaren alorrekoak.

Gerra aurreko idazle prestuak laster igarri zuen, lumaren nekeak tartean, itzultze, edo hobeto esanda, euskaratze lanak ekar diezazkiokeen ajeak eta katramilak. Aitortu ere, hala aitortzen du berak, 1988. urtean, bere lan guztien zerrenda gauzatze unean:

1981. Concierto Económico. Itunben Ekonomikoaren testu osoa euskerara itzuli eban. Egin dauan lanik gaxena.

Lekukotza zuzenagorik, beraz, ezin. Horren adibideak, bestalde ere, irakurlearen eskura EIZIE elkarteak berrikitan apailaturiko *Itzulpen Antologia I* liburuan.

Gatozen, haatik, gure jatorrizko xedera. Literaturaz landara, gogoratu beza irakurleak bi esparru nagusitan banatu izan dugula itzultzailearen ekina: medikuntza eta zuzenbidea. Biotan gizartearekiko harreman zuzenak, biotan giza sustraia eta erroak nonahi. Azken finean, bi-biotan ere nabari, ia nabarmen, gizakiarekiko kezka eta arregurak. Giza arduraz mamitu ohi diren bizibide guztien antzera, biotan ere, euskarari dagokionez, mende frankoren eskarmentua. Izan ere, bi arlotan genuen antzina-tik zetorkigun herri ahotsa, gauzak eta egitadak nola izendatu, nondik biribildu eta zeren bidez emateko erakusten ziguna.

Zuzenbideari zor zaiona ukatu gabe, medikuntza dugu orain aztergai. Historiaren bilakaera luze horretan, hala ere, bestelakorik badago. Tradizioen lerroan, ezin alboratu, medikuntza alorrean, zuzenbidean ez bezalaxe, euskarazko liburuak eskura zirela. Ez nahi adinako aukeran, bai, ordea, herri xehearen premiei aurre egiteko modukoak.

Orrialdeotara aldera dezagun, erakusbidez, 1899. urtean Martín Aramburu eta Manuel Bago Agirre bikoteak eskaini zuena, *Erriko jendeentzat Osasun legeak eta medikantzako Argibideak* liburua, hain zuzen ere.

Liburu horretan azaltzen dira, modurik errazenean, orduko medikuntza jakituriaren zertzeladak. Orrialde horien hizkuntzak gaztelania eta euskara dira, euskararen erabilera *bala nabita* egiten dutela egileek, medikuntzaren eta, lehen esan legez, herri xehearen arteko komunikazioa hobetu nahian.

Argiro aldarrikatzen dute autoreok euren jomuga:

"gure asmoa ez da besterik izandu, ez bada erriko jendeai erakustea zenbait gaxo edo gaitz matzen eta ugarien sortutzen diranak, zer nolakoak izan oi diran eta nola alde egiñ litzaiokean gordeaz bear bezela osasun legeak."

Itzultze lana, nonbait, gipuzkoarrek jorratua.

Bada, nolanahi ere, liburu horretan besterako jakinbiderik. Egileek, ezinbestean, medikuntzaren hainbat berba, hitz eta hitz-joko erabili behar izan zituzten euren egitekoari amaiera emateko. Horretara lerratuta, aita Larramendi eta horren segidakoak jarraitu zituzten egileok. Ez, ostera, noiznahi eta nolanahi. Liburu horren argitalpen arestikoaren hitzak dituzu jarraikoak, irakurle, diogunaren lekuko gisa:

"euskal-errian zenbait medikantzako eta gaxoen gañean jakitea ona dan gauzak zabalduzteagatik asiera eman diogu esku-arte-an daukagun liburutxo oni, eta onegatik erderaz egin deguna biurtu degu euskerara esleituaz gure probintzi Gipuzkoako honetan usariyo dan itzkuntza zergatik uste izan degun au geienbat itz egiten dala euskal errian eta ongiena adierazotzen dituala erdaraz ipiniitako gauzak. Onetarako baliyatu gera garbien ta errazen euskal-erriko jendea konturatu lizekan itzetatik, osoro eta ez itzez itz erdaldunean ipini deguna euskerara biurtuaz, baizik iritzi diogun alderdirik errazena billatuaz gure asmoan bear dan argibidea emateko..."

Argi ikusten denez, badakite bi autoreok ongi moldatzen euskarak tradizioaren oinarrian zuen altxor preziatua eta euren beharrianetara ere jartzen. Medikuntza arloko dibulgazio eta plazaratze lana ez da, itxuraz, egunotan hasitako solasa.

Ezagunak dira, harrezkero ere, mota desberdinetako ekimenak. Gerra giroan Euzko Jaurlaritzak sortu zuen Medikuntza Fakultatea eta bertako ikasketen egitasmoa, *sendakintz-euzker*a barne (1936. urteko azaroaren 21eko Agindua-EAE, 45). Gerotxuago ere, beste agindu baten bidez (1936. urteko lotazilaren 15ean-EAE, 71) José Zinkunegi jauna agertzen da irakasgai horren irakasle. Aspaldik zetorren gogoia, beraz, zeharo gauzatu. Hala aitortzen du Euzko Jaurlaritzak ere, Medikuntza Fakultatea antolatzeko unean, aginduan jarri eta berehala (1936. urteko urrilaren 9an-EAE, 4):

"Euzkadi'ko izkuntza arazoa aintzakotzat arturik, euskera irakatzia izango da Osakintza Ikastolan, osagileak izan oi duteneguneroko jardunari egoki izango zaion eran; Belgic eta Suiza'n erri-izkuntzak jakin erazten dituztela gogoan izanda".

Gerra ostean isilune luze eta beltza. Lantzean behin, izpi solteak eta abiaburu berri batetik hasita, UZEI erakundearen lana.

UZEIk, esan legez, izpiritu berria zekarren. Terminologia zientifikoari atxikita, laster gailendu zen erakunde horren emaitza medikuntza alorrean. Aipa dezagun, besteak beste, *Medikuntzaren* inguruko hiztegi sorta.

Horren sokakoak ditugu, zalantarik gabe, azken urteotan Udako Euskal Unibertsitatean eginiko lana, Euskal Herriko Unibertsitatearen Medikuntza Fakultatearen ahaleginak eta, batetik bat, Osasungoa Euskalduntzeko Erakundearen (OEE) emaitzak, Osakidetzaaren ekarria ere ahaztu gabe.

Berrikitan landu du OEEk bere zazpigarren bilera, mediku aldra baten partehartze zuzenarekin. Bizkarrezur bihurtu zaigu, aspaldi honetan, erakunde horrek euskara medikoaren inguruan egiten duena. Hala izanda ere, gogoratu behar ditugu gure jardunean zuzen eta artez bertaratzen diren bi lan terminologiko: *Anatomiako Hiztegia* eta *Ihardunaldi Medikoetako Hiztegia*. Horretara sortu eta garatu da ezari-ezarian baina etenik gabe, egun euskararentzako errealitate bizi eta gozo den medikuntza giro euskaldun hori.

2. Erkiaga eta *Academia de Ciencias Médicas de Bilbao* delakoaren Gaceta Médica aldizkaria: zaina bere lekuan sartu

Aurrekoak gorabehera, Erkiagak medikuntza lanari ekiten dio. Egin dezagun, gaingiroki bada ere, abentura horren historia laburra. Lehen zantzua nondik etorri zitzaigun ere aipatu beharra dago, hasiera emateko gertaeren ehotzeari.

Jakina denez, Eusebio Erkiagak BILBAO udal aldizkarian txitean-pitean idatzi ohi zuen. Artikulu motzak, luma zorrotzekoak, Bilbo inguruko kontuak azalarazten dizkigutenak.

Halako batean, lanak edo eraginda, lekeitiar bilbotartu horrek gogoratu egiten digu aspaldiko *Academia de Ciencias Médicas de Bilbao* delakoak argitaratzen duen aldizkaritxo edo boletina.

Horren hitzak esanguratsuak gerta dakizkiguke gure zereginen:

Medikuen Agerkaria Bilbon (BILBAO, 17, 26 o.)

Ezetariko zaratatik eta espanturik bage, hementxe daukagu Bilbon, mediku ikastun eta osagile onak eurrez izan diralako, hemengo Mediku jakintza Akademiak mamindu eta laleratu ohi dauan agerkaria. Ebun urte beteko ditu laster: ba, aldizkari hori, "Gaceta Médica" bere izenez, 1894garren urtean sortu ebelako. Hone-lan da, Españako mediku aldizkarietan zabarrrena, dekanu da ta. Aldizkari jatorra ta ofiziala, bere eremu berezian.

Nolanahi den ere, hitzok ez digute argitzen nondik bideratu zuen lekeitiarrak lanerako agindua. Urte andana ibili zen Erkiaga langintza horretan (1978-1990), alegia, *Gaceta Médica* horren artikuluetan, euskarazko laburpenen egile.

Agindua, hala ere, nonbaitetik etorri eta jatorrira joateari biderik ziurrena iritzi diogu. Idazle lekeitiarraren alaba nagusia, Sara, bera ere medikua, gure jakite iturria izan da. Berak argitu digu lan horren lorratza. Sarak berak gauzatu zuen egitekoa osagilekide zuen Fernando Astorkiren bidez. Fernando Astorki, sasoi hartan, Bilboko *Academia de Ciencias Médicas de Bilbao* arduradunetarikoa genuen. Arduradun zen hark Erkiaga bereganatu eta lotu zuen langintza horretan. Astorkik berak inoiz esan ohi digunez, lanpeturik zegoen jada Erkiaga, baina agindua gogoz onartu zuen, etxeko giro medikuzaleak edo bultzatua.

Lana, esan bezala, ez zen erraz moldatzekoa. Aldizkari horren zenbaki bakoitzean osagileek paraturiko artikulua, beste askoren itxuran, laburpenen bidez ematen ziren, artikulua mamia gaztelaniaz ezeze, ingelesera eta euskaraz ere kanporatzeko. Hizkuntz ordena horretan emandako horiek badute, edozein modutan ere, erakuslanerako berebiziko eskuera, laburpen bakoitzaren azkenean bistakoak baitira *palabras clave*, *key words* edo *giltz-itzak*.

Letra beltz baten bidez adierazita, hortxe dabilzkigu, jirabiran, medikuntzaren hainbat esamolde, termino, hitz soil eta jokodun.

Horiek izan ditugu abiaburu nagusiak eta horietan zehar ibili gara Erkiagak lan berezi horretarako atondu zuen hiztegia erdietsi guran.

Bestelakorik egiteko aukera ere bagenuen, hau da, testu hautaketa egin eta beroriek papereratu, testuoi dagozkiekeen zertzeladak eta ñabardurak eginda.

Iteera horri bidea erabat itxi ez badiogu ere, hiztegitintzan sartu gara artez eta molde, horretan ikusi baitugu gure ekarpenik gogoangarriena.

Argitzekoa izango litzateke eta azpimarratzekoa ere, aipatu den moduan, hiztegitintza horrek ez duela, Erkiagaren aldetik bederen, beren beregi egindako zerbaiten antza edo itxura. Horretarako beharrezkoa izango litzatekeen sistematizazio eta egituraketa falta zaio.

Autoreak berak badaki hori eta euskal ordainak ematerakotan, ez du beti bide beretik jotzen. Batzuetan gaztelaniazko mailegua dena besteetan hizperri bihurtu zaigu eta gehienetan ere, euskararen altxor bitxia.

Gera bedi argiturik, aurrekoaren ondorioz, guk geronek asmaturikoa dela hiztegi eraketa hau, *giltz-itz* horiek, hain zuzen ere, errotzat hartuta. Edonola ere, Eusebio Erkiagak berak ezarri-ezarian egin zuen bere hiztegiño berezia. Eskuz egindako

ohar horiek, haren alabak gure eskuetan jarriak, laster zabalduko ditugu, artikulua honen bigarren zatian. Damurik, hitz teknikoetatik kanpo ere, bestelako baliabide, esanahi eta adierak dira horkoak. Horrexegatik hobetsi izan dugu lehendabiziko honetan hitz tekniko hutsak modu egituratu batean ematea, hurrengoan lekeitiarraren oharra zehatz-mehatz eta modurik jatorrenean jasotzeko.

Aipuairen aipuz, hiztegigintzaren saila aldarrikatu dugu gure zereginaren ardatz gisa. Bada, bestetik ere, *Gaceta Médica* horretan Erkiagaren jitezko lanik. Bistaratzen erraza da, medikuen artean, lehen gogora ekarri dugun gizakiaren inguruko jakinmina eta hurbiltze eginahala. Medikuek ofizioz eta ogibidez hurretik ezagutzen duten horrek eraman ditu, sarri askotan, medikuak giza zientzietan aditu izatera. Guztion ahotan izan daitezkeen izenak ez ditugu hemen, beste behin ere, alferrik errepikatuko.

Osagile bilbotarrek ere, ezin huts halakoetan. Horra hor, medikuntza teknika hotzaren aldamenean, *Gaceta Médica* hilerokoak eskaini ohi dituen emaitzak, literatura, giza zientzia eta orobat, inguruko oharbideez hornituriko idazti abarrak.

Gaiak eta idazleak anitzak dira. Erkiagak bigarren aiurri horren berri badu. Eta bere-bereak dituen ziria eta etena darabiltza, eduki horiek euskaratzeko unean, medikuntzaren gai astu-netatik aldendua, joko estilistikoetan tartekatzeko euskara batua eta bizkaiera.

Beste behin ere, Erkiagak maisu lana egiten digu. Bizitzan zehar gorderiko begirunearen zordun da. Begirune hori euskarari zor dio eta hizkuntzaren zirrikitueta aurkitzen du iturria, sekula ere asebeteko ez dena. Asegaitza izan behar zuen lekeitiarrak euskara arazoetan, bera baitzen Euskaltzaindiaren enkarguz, 1967. urtean dei zabala biribildu zuena.

Labur: itzurrena zaitu behar dugu, joskera arauak eta atzizkiak orobat, eta aditaren formak. Osterontzean izkeraren inda-

rra, izkera, moteldu, illundu, ta mahasmendu biurtuko dugu. Eta jaki-a, konpreni ezi-a ditekuan izkera ez du i-ortxok ere ezertarako nahi izanen. (Anaitasuna, 30. zenb.)

Berak ere, urte astunek osotoro zamatuta, Euskaltzaindiaren lan joraketan jarraituko du. Kateatuta eta aldi berean ere, mugagaitz ikusten du bere burua Erkiagak itzulpengintza alorrean. Gaiak estutzen du batetik; bestetik ere, askatu egiten du, aise joka baitezake hizkuntza eta hizkera gaietan, mamiaren edukia artez emanez gero.

Mugagaiztasun horren erakusle gisa ekar ditzakegu hona, lehen egin dugun aipamen berezia luzatuz, Ocamica herrikide eta osagilearen artikuluak laburtzeko tenorea eta edua.

Labur zurrean esanda: lan mardula, inondik inora Erkiagak batu zuena Bilboko *Gaceta Médica*ren inguruan. Izkutuko emaitzak, oster, horkoak, euskal letretako hurrenkeran. Menturaz, egunotako osagileentzat eta oro har, euskaltzale guztiontzat baliagarri eta gidalerro izan daitezkeenak.

3. Hiztegia

Ohikoa da eta autore gehienek aipatua, gainera, medikuntza arloko euskal hiztegiak baduela gizaldirako usainik. Goiz ibili ziren gure arbasoak gaitzen izenak ipintzen, izendazioak eragiten.

Hizkuntza bera zaharra den bezainbestekoa, horren ondorioz, izendatze horren emaitza. Geldiunerik gabekoa ere, jakina, mendeotako ekarria. Saihestu ezinak, era berean, herri mendikuntzaren jakituriak: sendabelarrak, petrikiloak, uken-duak eta abar luzea.

Hortaz, bide propioa, ziur asko, medikuntzako euskararena. Edonondik begira dakiola ere, bide xume eta txikerra. Eguntako eskakizun guztiei aurre egiteko askieza.

Hortik ere lehendik zetorrena landu beharra eta hura gaurko eginda, bestelakoak ere asmatzen jakiteko premia.

Kezka bera idoro erraza da Erkiagaren baitan. Aurren, euskal hitza erabiltzeko gogo eta uste sendoa; hurren, aurrekoa egingarri ez zaion neurrian, euskal eta erdal (esanahirik zabalenean ulertuta, jakina) hitzak batera, euskal usaineko moldeak eratzeko; eta, azken, gaztelaniazko hitz soila, oso-osorik eta gordinean.

Esan gabe doa, bide beretik ere, grekeratik eta latinetik datozkigun eta osagileen ahotan maiz entzuten ditugun horiek ere, gehienetan, euren horretan jarraitzen dutela lekeitiarraren haitzurpean. Atzizkibide ugariaren norainokoa ere alboratu gabe dabil haren egitadetan.

Aza! hutsean izanda ere, honetara eman ditzakegu Erkiagaren ñabardurak:

1) Erkiaga, maiz-sarri, gaztelaniazko hitz soilaren aurrean estrategia bikoitzaz baliatzen da. Lehendaurrez, euskarazko ordaina ematen du. Halakorik izan ezean, mailegu du irizpide. Horretara, **columna**: bizkarrezurra, **radiología**: radiologia, **radiocirurgia**: radiokirurgia.

2) Batzuetan, hala eta guztiz ere, testuinguruaren arabera jokutzen du, eta gaztelaniazko maileguarekin batera, euskal hizperria asmatzen ere badaki. Adibidez, **epidemiología**: izurritzia.

3) Izenlagun edo adjektiboen erabilera ere kezkaburu zaio Erkiagari. Topo egiten du, ezinbestean, adjektibo erreferentzialen munduarekin. Erkiaga arazorik gabe doa konposizioaren ildotik. Bertan dihardu, Euskaltzaindiaren LEF batzordeko gomendioak bereak egin eta auzigai zaharrari hala-nolako irtenbidea emanaz.

Auzi hori, bestalde, oraindik orain bizi-bizirik dago. Terminologia lanketan, esaterako, bestelako joera arrazoituak ere plazaratu izan dira, eragingarritasunaren eraginez edo. Lekeitiarrak, halakoetan, aurreko horien zirtolari erakusten du bere burua. Edozelan ere, badira aurretiaz esandakoaren salbuespe-

nak eta, neurri batean ere, aurkako zuzenak, Erkiagaren langintza horretan.

4) Ortografiari dagokionez, dagoen-dagoenean utzi dugu, alegia, hitzak eta testuak argitaratu ziren modu berean. *Non fida, ban gal* dio esaera zaharrak eta fidantzaren fidoz ez jokatzearren guk ere hobetsi egin dugu Erkiagaren ortografia bere horretan gordetzea, jakitun baikara, akats eta guzti, hori dela biderik seguruena haren lana osotoro errespetatzeko. Ezin aipatzeke utzi, modu berean, Erkiagak darabilen ortografiaren bilakaera. Mataza loditxuegia izango litzateke idazle bizkaitarraren ortografiarena, hementxe zeharo argituta gera zedin. Ez dago zokoratzerik, ordea, Erkiaga lan horretan euskara baturako ortografi bidean dabilenik. Medikuntza ahaletan, alabaina, lekeitiarrak hasierako gipuzkera eta bizkaiera (Arantzatzu aurreko ortografiarekin) ezari-ezarian bihurtu eta erakartzen du euskara batura.

4. Laburdurak

Euskal ordainaren erreferentzia honetara eman dugu:

GMB: Gaceta Médica de Bilbao

85: Bolumenaren zenbakia

1988: Argitalpenaren urtea

7-8: Urte barruko aldizkariaren zenbakia

271: 271 orrialdea

Gaztelaniatik abiatutako hiztegia izanda hauxe, sortzez eta moldez, norabide horretan ibili gara gu ere gurea moldatzera-koan. Horren ondorenez, letra beltz batekin zaigu gaztelaniako terminoa eta jarraian, letra arruntez, euskal ordaina, bakoitza zein zenbakitan plazaratu zen nabarmenduz. Gaztelaniazko termino berbera emateko euskal ordain batzuk ditugunean, agertu ohi diren hurrenkeran ematen ditugu.

5. Terminoen zerrenda

- A -

- Absceso Hepático:** Gibeiko min-otsoa. (GMB 85, 1988, 7-8, 271)
- Abscesos Intracraneales:** Burubarruko Trokoak. (GMB 76, 1979, 9-10, 477)
- Absentismo:** Absentismo (GMB 84, 1987, 3-4, 89)
- Acalasia:** Acalasia. (GMB 87, 1990, 2, 66)
- Accidentes de Tráfico:** Trafikoa Istripuak. (GMB 85, 1988, 5-6, 173)
- Acetil Salicilato de Lisina:** Lisinadun Acetil Salicilato. (GMB 85, 1988, 7-8, 275)
- Acidos Grasos:** Koipegarrazak. (GMB 76, 1979, 1, 43)
- Aclaramiento de Antipirina:** Antipirinen Garbikuntza. (GMB 76, 1979, 9-10, 545)
- Aclaramiento Mucociliar:** Muki-Betazal argiketa. (GMB 85, 1988, 11-12, 393)
- Actinomicosis Cólica:** Hestelodiko Actinomicosis. (GMB 87, 1990, 2, 87)
- Adenitis Granulomatosa:** Izter-Zorri koskortsua. (GMB 87, 1990, 2, 93)
- Adenocarcinoma:** Adenokarzinoma. (GMB 85, 1988, 1-2, 43)
- Adenoma oncocítico:** Guriin-Koskor oncociticoa. (GMB 87, 1990, 4, 189)
- Adenopatías:** Adenopatiak. (GMB 87, 1990, 2, 93)
- Adenosin Monofosfato Cíclico (AMPC):** Adenosin Zikli-Monofosfato (AMPC) (GMB 75, 1978, 2, 151)
- Adictos a drogas por vía parenteral (ADVIP):** Zainetaratzez drogati direnak (ADVIP) (GMB 87, 1990, 1, 8)
- Adrenalectomía:** Adrenalektomia. (GMB 77, 1980, 2, 95)
- Afección Hepática:** Eritasun Hepatiko. (GMB 85, 1988, 5-6, 161)
- Afta:** Auspen. (GMB 77, 1980, 1, 69)
- Agregación Plaquetaria (AP):** Plaketen Biltze (AP). (GMB 75, 1978, 2, 151)
- Agua Clorurado-Sódica-Bicarbonatada:** Kloro-Soda_bikarbonatozko ura. (GMB 87, 1990, 3, 120)
- Alcohol:** Alkola. (GMB 85, 1988, 11-12, 377)
- Alcohol y Conducción:** Alcohola eta Gidatza. (GMB 85, 1988, 5-6, 173)

- Alcolholemia:** Alkoholemia. (GMB 85, 1988, 5-6, 173)
- Alcoholismo:** Alkoholismoa. (GMB 76, 1979, 11-12, 589)
Alkoholieria. (GMB 85, 1988, 1-2, 1)
- Alergia:** Alergia. (GMB 77, 1980, 6, 505)
- Alergia Medicamentosa:** Sendagaiengatiko Alergia. (GMB 86, 1989, 1, 45)
- Alimentación del Lactante:** Umien Elikatura. (GMB 75, 1978, 9, 753)
- Alteraciones Mentales y de la Conducta:** Adimen eta Bizikera Aldapenak. (GMB 85, 1988, 11-12, 421)
- Amebiasis:** Amebiasis. (GMB 85, 1988, 7-8, 271)
- Amianto:** Irunarri-Aust. (GMB 76, 1979, 2, 111)
- Amiloidosis Cerebral:** Burumuineko Amiloidosis. (GMB 84, 1987, 1-2, 45)
- Aminoácidos:** Aminoazidoak. (GMB 75, 1978, 4, 325)
- Amino-Ácidos Esenciales:** Amino-Garratz Bearrezkoak. (GMB 75, 1978, 12, 1041)
- Amniocentesis:** Amniocentesis. (GMB 87, 1990, 2, 61)
- Amniocentesis Precoz:** Goiz Amniocentesis. (GMB 86, 1989, 4, 215)
- Ampulomas Benignos:** Anpuloma Ez-Galgarriak. (GMB 85, 1988, 5-6, 155)
- Anafilaxia:** Anafilaxia. (GMB 77, 1980, 6, 505)
- Analgesia Epidural:** Epidural Min-Kentzea. (GMB 84, 1987, 7-8, 249)
- Anastomosis Ileoanal:** Ixtura-Ta-Aztkiko Bilgunea. (GMB 84, 1987, 11-12, 441)
- Anatomía Patológica:** Anatomía Gaixotasuna. (GMB 84, 1987, 1-2, 23)
- Anestesia:** Anestesia. (GMB 77, 1980, 3, 233)
- Anestesia Española:** Anestesia Española. (GMB 78, 1981, 6, 531)
- Anestesia Espinal:** Bizkarrezurreko Sorgorraztea. (GMB 86, 1989, 2, 101)
- Anestesia Experimental:** Anestesia Experimental. (GMB 78, 1981, 2, 109)
- Aneurisma Aorta:** Zaiñaundi, Zain-Zorro. (GMB 75, 1978, 11, 955)
- Aneurisma Complicado:** Aneurisma Korapilatua. (GMB 87, 1990, 4, 180)
- Aneurisma de Aorta Abdominal:** Beheiti-Aortako Sabeldura. (GMB 87, 1990, 4, 180)
- Angiodisplasia:** Hodi-Ehun Ugaltzea. (GMB 84, 1987, 3-4, 141)
- Angiodisplasia Gástrica:** Urdaileko Hodi-Ehun Ugaltzea. (GMB 84, 1987, 3-4, 141)
- Angiomolipoma Renal:** Giltzurrunako Angiomolipoma. (GMB 86, 1989, 2, 143)

- Angiopatia Amiloide Cerebral:** Burumuinko Patognomonia Amiloide. (GMB 84, 1987, 1-2, 45)
- Angiopatia Congofila:** Congogiloko Patognomonia. (GMB 84, 1987, 1-2, 45)
- Angiotensina:** Errenin-Angiotentsina. (GMB 82, 1985, 9-10, 561)
- Ano Iliaco:** Ezkanda-Hezur Uzkiizuloa. (GMB 84, 1987, 1-2, 73)
- Anorexia Nerviosa:** Anorexia Nerbiotsua. (GMB 76, 1979, 2, 159)
- Anticuerpos Inhibidores de la Hemaglutinación:** Odol-Eraspenaren Eragoztaille. (GMB 75, 1978, 9, 715)
- Anticuerpos Nonoclonales:** Gorputz-Zaintzaile Nonoclonok. (GMB 84, 1987, 9-10, 363)
- Antiinflamatorios:** Haunditzeaitzikoak. (GMB 85, 1988, 7-8, 275)
- Aprendizaje:** Ikasketa. (GMB 77, 1980, 12, 829)
- Arterias de Células Gigantes:** Zelula Erraldoien Arteritis. (GMB 85, 1988, 3-4, 73)
- Arteriopatía Obliterante:** Arteripatia Eragozlea. (GMB 84, 1988, 9-10, 349)
- Arteritis de Células Gigantes:** Zelula Haundien Arteritis. (GMB 84, 1987, 5-6, 169). Zelula Giganteen Arteritia. GMB 85, 1988, 5-6, 161)
- Artritis:** Artritis. (GMB 84, 1987, 3-4, 135)
- Artritis Reumatoide:** Artritis Ubileribera. (GMB 85, 1988, 7-8, 275)
- Ascitis:** Urmina. (GMB 85, 1988, 9-10, 309)
- Asfixia Perinatal:** Jaio-Ondoren. (GMB 76, 1979, 1, 65)
- Asistencia Médica de Urgencia, SAMU:** Larrialdoko Mediki Laguntza, SAMU. (GMB 84, 1987, 3-4, 111)
- Asma Bronquial:** Biri-Hodietako Hats-Nekea. (GMB 87, 1990, 1, 11)
- Asma de Esfuerzo:** Entseguko Hats-Nekea. (GMB 85, 1988, 9-10, 315)
- Aspiración:** Xurgapen. (GMB 75, 1978, 2, 181)
- Asteroides:** Asteroidea. (GMB 87, 1990, 1, 32)
- Atención Primaria:** Oinamizko Sorozpidetzeri. (GMB 86, 1989, 1, 45)
- Ateroescclerosis:** Zaingorri-Barneko Itxitura. (GMB 76, 1978, 1, 43)
- Atropina:** Atropina. (GMB 85, 1988, 11-12, 369)
- Autoexamen:** Norberaren Azterketa. (GMB 84, 1987, 9-10, 333)
- Autoinjertos:** Autotxertoak. (GMB 85, 1988, 7-8, 223)
- Autopsias Judiciales:** Autopsia Judizialak. (GMB 84, 1987, 3-4, 105)

- B -

- Batido Ciliar:** Betazal Astinaldia. (GMB 85, 1988, 11-12, 393)
- Bazo:** Bare. (GMB 84, 1987, 1-2, 35). Bare. (GMB 86, 1989, 1, 61)
- Beneficios y Riesgos:** On-Gaitzak. (GMB 87, 1990, 2, 61)
- Bibliografía:** Bibliografia. (GMB 87, 1990, 3, 130)
- Biblioteca Hospitalaria:** Hospital Liburutegia. (GMB 87, 1990, 3, 130)
- Biología:** Biologia. (GMB 85, 1988, 3-4, 73)
- Biopsia:** Biopsia. (GMB 85, 1988, 7-8, 261)
- Biopsia Bucal:** Ahoko Biopsia. (GMB 84, 1987, 9-10, 333)
- Biopsia Corial:** Corion-Biopsia. (GMB 87, 1990, 2, 61)
- Bloqueos:** Hesialdiak. (GMB 79, 1982, 5, 299)
- Bocio:** Golatxa. (GMB 87, 1990, 4, 189)
- Botulismo:** Botulismo. (GMB 85, 1988, 9-10, 345)
- Broncoscopia:** Bronkoscopia. (GMB 85, 1988, 5-6, 205)
- Bronquio:** Biriñodi. (GMB 85, 1985, 5-6, 205)
- Brucelosis:** Brucelosis. (GMB 85, 1988, 7-8, 283)
- Budesonide:** Budesonide. (GMB 87, 1990, 1, 11)
- Bupivacaina Hiperbara:** Bupivacaina, Hiperbara. (GMB 86, 1989, 2, 101)

- C -

- Cambios Histológicos:** Histologia Aldaketak. (GMB 76, 1979, 9-19, 485)
- Cáncer:** Minbizia. (GMB 76, 1979, 5-6, 331). Minbizi. (GMB 86, 1989, 2, 137). Minbizi. (GMB 87, 1990, 4, 185)
- Cáncer Colo-Rectal:** Hestelodi ta Altornako Minbizia. (GMB 84, 1987, 9-10, 363)
- Cáncer Colorectal:** Hestelodi ta Altornako Trunbila. (GMB 85, 1988, 3-4, 85). Hestelodi ta Altornako Trunbila. (GMB 85, 1988, 3-4, 91). Hestelodi ta Altornako Trunbila. (GMB 85, 1988, 5-6, 185)
- Cáncer de Esofago:** Hestagorriko Minbizia. (GMB 84, 1987, 9-10, 385)
- Cáncer de Mama:** Titi Bizien. (GMB 75, 1978, 1, 3) Titi-Bizien. (GMB 76, 1979, 1, 79). Bular-Sagarreko Min-Bizia. (GMB 77, 1980, 3, 174). Bular-sagarreko Minbizia. (GMB 86, 1989, 1, 1).
- Cáncer de pancreas:** Areko Minbizia. (GMB 78, 1981, 9, 577)
- Cáncer Gástrico:** Urdailleko Minbizia. (GMB 76, 1979, 3-4, 227)
- Candidiasis:** Kandidiasis. (GMB 84, 1987, 3-4, 135)

- Capacitación Espermática:** Kaduriaren Gertuketa. (GMB 85, 1988, 3-4, 81)
- Carcinoma:** Kartzinoma. (GMB 84, 1987, 1-2, 51)
- Carcinoma de Mama:** Bular-Sagarreko Minbizi-Koskorra. (GMB 87, 1990, 3, 146)
- Carcinoma Doble Primario Sincrónico:** Minbizi Bikoitz Lehendabiziko Aldi Bereko. (GMB 86, 1989, 3, 188)
- Carcinoma Doble Unilateral:** Alderdi Bereko Koskor Bikoitza. (GMB 87, 1990, 3, 146)
- Carcinoma Epidermoide:** Karzinoma Epidermoide. (GMB 78, 1981, 11, 713). Larrumintzeko Minbizia. (GMB 85, 1988, 7-8, 261)
- Carcinoma Primario:** Lehen Maiako Kartzinoma. (GMB 84, 1987, 1-2, 51)
- Cariotipo:** Kariotipoa. (GMB 86, 1989, 4, 215)
- Cartilago de Crecimiento:** Hazkuntza-Kurruxka. (GMB 79, 1982, 1, 9)
- Cateterismo Cardíaco Derecho:** Bihotzeko Kateterismo Eskuinekoa. (GMB 79, 1982, 1, 39)
- Cecostomia:** Cekostomia. (GMB 84, 1987, 7-8, 303)
- Cervicobraquialgia:** Zerbokobrakialgia. (GMB 86, 1989, 2, 81)
- Cervix:** Garondoa. (GMB 76, 1979, 5-6, 331)
- Cicatrización:** Orbaindura. (GMB 75, 1978, 2, 129)
- Cilio:** Betazala. (GMB 86, 1989, 1, 11)
- Cirrosis Biliar Primaria:** Zirrosi Biliar Primarioa. (GMB 85, 1988, 5-6, 161)
- Cirrosis Hepática:** Gibealeko Ezindua. (GMB 75, 1978, 3, 275)
- Cirrosis Hepática Alcohólica:** Gibealeko Zirrosi Alkoholikoa. (GMB 85, 1988, 7-8, 253). Gibealeko Zirrosi Alkoholikoa. (GMB 85, 1988, 9-10, 337)
- Cirugia:** Kirurgia. (GMB 84, 1987, 5-6, 177). Kirurgia. (GMB 86, 1989, 1, 61)
- Cirugia Gastroduodenal:** Urdail eta Esteasierako Zirugia. (GMB 76, 1979, 3-4, 199)
- Cirugia Precoz:** Goiz Kirurgia. (GMB 84, 1987, 3-4, 147)
- Cirugia Radical:** Kirurgi Errotikoa. (GMB 85, 1988, 7-8, 261)
- Citocromos P-450 y B-5:** P 450 eta B-5 Zitokromoak. (GMB 76, 1979, 9-10, 545)
- Citología Vaginal:** Eme-Tutuko Kizkin-Iztia. (GMB 75, 1978, 10, 793)
- Claudicación:** Erreneri. (GMB 85, 1988, 5-6, 179)
- Clínica:** Klinika. (GMB 85, 1988, 3-4, 73). Klinika. (GMB 78, 1981, 9, 577)
- Clorpromazina:** Clorpromazina. (GMB 85, 1988, 11-12, 369)
- Coagulación:** Gatzaketa. (GMB 82, 1985, 9-10, 561)

Colágeno: Kolágeno. (GMB 75, 1978, 2, 129)
Colectomía Total: Colectomia osoa. (GMB 84, 1987, 11-12, 441)
Colesterol: Kolesterol. (GMB 75, 1978, 2, 99). Koiepagai. (GMB 76, 1979, 1, 43)
Colgajos Musculares: Giar Dindilak. (GMB 87, 1990, 3, 123)
Colitis Ulcerosa: Esteko Zauria. (GMB 84, 1987, 1-2, 23)
Colón: Hestelodi. (GMB 87, 1990, 2, 87)
Columna: Bizkarrezur. (GMB 76, 1979, 1, 1)
Complicación Postparto: Erditze Ondoko Korapilaketa. (GMB 84, 1987, 7-8, 303)
Complicaciones: Konplikazioak. (GMB 85, 1988, 1-2, 23). Korapiletak. (GMB 86, 1989, 2, 101). Korapiletak. (GMB 86, 1989, 3, 174)
Complicaciones Postmastectomía: Ebakuntza Ondorengo Naaspillak. (GMB 75, 1978, 1, 3)
Comunicación Interauricular(CIA): Biotz-Belarririo Bidea. (GMB 85, 1988, 11-12, 401)
Conducto Auditivo Externo: Entzunesko kanpoko Konducto. (GMB 78, 1981, 11, 713)
Contenido Escrotal: Barrabillak. (GMB 84, 1987, 11-12, 429)
Cordal: Azken-Agin. (GMB 85, 1988, 9-10, 327)
Corticoides Tópicos: Corticoide Tipikoak. (GMB 84, 1987, 9-10, 381)
Crioglobulinemias: Crioglobulinemia. (GMB 84, 1987, 1-2, 7)
Crohn Prepuberal: Crohn Gizaroaurreko. (GMB 85, 1988, 7-8, 247)
Cromosomas: Kromosuma. (GMB 76, 1979, 11-12, 639)
Cubital: Ukondo (ko). (GMB 86, 1989, 4, 219)
Cuerpos Cavernosos: Gorputz Haitzulotsuaren. (GMB 84, 1987, 3-4, 147)
Cultivo de Espudo: Kerru-Lanketa. GMB 85, 1988, 7-8, 229)

- D -

Defecto Específico: Huts Espezifikoa. (GMB 86, 1989, 2, 107)
Defectos Partes Blandas: Alde Biguineko Marketsak. (GMB 87, 1990, 3, 123)
Deferentes: Deferenteak. (GMB 85, 1988, 1-2, 23)
Deficiencia de Ácido Ascórbico: Azido Askorbikoaren Urritasuna. (GMB 82, 1985, 7-8, 517)
Deficiencia de Vitamina C: Bitamina C-ren Urritasuna. (GMB 82, 1985, 7-8, 517)

- Delirio de Infestación:** Infestazio-Eldarnioa. (GMB 87, 1990, 1, 55)
- Desarrollo:** Azkuntza. (GMB 76, 1979, 1, 1)
- Descompresión Radicular:** Erroen Hertsadura Kentsea. (GMB 85, 1988, 5-6, 179)
- Desdoblamiento Paradojico Segundo Tono:** Bigarren soinua Paradoxikoki Destoleztua. (GMB 87, 1990, 1, 29)
- Deshabitución:** Ohitura Kentzeko Bideak. (GMB 77, 1980, 4, 267)
- Desmoide:** Desmoide. (GMB 84, 1987, 7-8, 307)
- Detección Precoz del Aneurisma de Aorta Abdominal:** Beheiti-Aortako Aneurismaren Goiztiar Bilatzea. (GMB 87, 1990, 4, 180)
- Diabetes Insípida Craneal:** Diabetes Geza Kraneala. (GMB 85, 1988, 1-2, 9)
- Diagnosis Primaria:** Lehenengo Diagnosis. (GMB 84, 1987, 1-2, 67)
- Diagnóstico:** Diagnostiko. (GMB 84, 1987, 1-2, 35). Igarpidea (GMB 84, 1987, 9-10, 385). Igarpena (GMB 85, 1988, 7-8, 247). Azterkuntza (GMB 86, 1989, 3, 174). Diagnosikoa (GMB 87, 1990, 1, 55)
- Diagnóstico Diferencial:** Bereizi Diagnostikoa. GMB 84, 1987, 1-2, 7). Igarpide Bereiztailea (GMB 85, 1988, 3-4, 73). Igarpide Bereiztailea (GMB 85, 1988, 11-12, 421)
- Diagnóstico Precoz:** Igarpen Azkarra. (GMB 76, 1979, 9-10, 477). Gaitz-Azterpen Goiztiarra (GMB 77, 1980, 3, 173). Azterbide Goiztiarra (GMB 78, 1981, 5, 343). Igarpen Goiztiarra (GMB 86, 1989, 1, 1)
- Dieta:** Jan-Neurketa. (GMB 76, 1979, 1, 43)
- Dieta Hipocupremiante:** Jatemodu Hikupremiatzaile. (GMB 77, 1980, 1, 21)
- Dietética Infantil:** Janari-lzti. (GMB 75, 1978, 9, 753)
- Diferente Tipo Histológico:** Histologi Eredu Bizikoa. (GMB 86, 1989, 3, 188)
- Difusión:** Hedapen. (GMB 86, 1989, 4, 223)
- Dipropionato de Beclometasona:** Beclometasonaren Dipropionato. (GMB 87, 1990, 1, 11)
- Disquinesia Ciliar:** Betazal Deskinezia. (GMB 86, 1989, 2, 107)
- Disquinesia Tardía:** Berandiko Diskinesia. (GMB 78, 1981, 6, 395)
- Distrofia Muscular Progresica Tipo Lingirdle:** Giar-Distrofi Aurrerakorra, Lim-Girdle Eredua. (GMB 84, 1987, 11-12, 445)
- Dolor:** Mina. (GMB 79, 1982, 5, 299)

Dolor en Reposo: Atsedenalldiko Oinazea. (GMB 85, 1988, 9-10, 349)
Drogadicción por Vía Parenteral: Zainetan Ziztakoz drogaletasuna. (GMB 87, 1990, 3, 115)
Drogas: Drogak. (GMB 85, 1988, 11-12, 369)
Drogodependencias: Droga menpetasuna. (GMB 76, 1979, 11-12, 589)

— E —

Ecocardiografia: Ekokardiografia. (GMB 84, 1987, 1-2, 67)
Ecofonocardiografia: Ekofonokardigrafia. (GMB 87, 1990, 1, 29)
Ecografia: Oartzun-Idazpen. (GMB 75, 1978, 2, 167). Ecografia (GMB 84, 1987, 11-12, 437)
Edad suicida: Burhiltze Adina. (GMB 85, 1988, 5-6, 167)
Edema de Extremidades Inferiores: Barreneko Soinadar Andeza. (GMB 85, 1988, 5-6, 195)
Edema Pulmonar Neurogeno: Kiri-sorpeneko Biri-Antura. (GMB 75, 1978, 10, 873)
Educación Médica Continuada: Medikuntzaren Hezkuntza jarraikikoa. (GMB 87, 1990, 3, 130)
Eficacia: Araginkortasun. (GMB 86, 1989, 2, 81)
Embarazo: Haurdunaldia. (GMB 77, 1980, 11, 773). Ernalaldi (GMB 84, 1987, 5-6, 225)
Embolismo del SNC: CNS Embolismo. (GMB 84, 1987, 1-2, 67)
Encefalitis: Garun handitua. (GMB 77, 1980, 5, 409)
Endocarditis Infecciosa: Endokarditis Zornatsua. (GMB 87, 1990, 3, 115)
Endoscopia Urgente: Endoskopia Estuzko. (GMB 75, 1978, 12, 997)
Enfermedad de Crohn: Crohn Gaitza. (GMB 84, 1987, 1-2, 57)
Enfermedad de Foix-Alajouanine: Foix-Alajouanine-ren Eritasuna. (GMB 84, 1987, 5-6, 219)
Enfermedad de Ormond: Ormond-en Gaitza. (GMB 85, 1988, 5-6, 195)
Enfermedad de Vías Periféricas: Itxulinguruko Arnas Bideen Eria. (GMB 86, 1989, 4, 223)
Enfermedad Inflamatoria Intestinal: Hesteetako Gaixo Hanturatsua. (GMB 85, 1988, 7-8, 247)
Enfermedad por Arañazo de Gato: Katu Erpekaden Ondoko Eria. (GMB 87, 1990, 2, 93)

- Enfermedad Profesional:** Lantegi Gaizotasun. (GMB 84, 1987, 9-10, 317)
- Enfermedad Pulmonar Obstructiva Crónica (EPOC):** Biri-eri Oztopagarri Zaharra (EPOC). (GMB 79, 1982, 1, 39)
- Enfermedad Reumática:** Erremua-Gaisotasuna. (GMB 87, 1990, 3, 120)
- Enfermedades Cerebro Vasculares:** Buru-zaiñetako Gaisoak. (GMB 76, 1979, 7-8, 445)
- Enfermedades importadas:** Kanpotiko Gaitzak. (GMB 85, 1988, 7-8, 271)
- Enfermedades Profesionales:** Lantegi Gaisotasun. (GMB 84, 1987, 11-12, 421)
- Enfermedades de Transmisión Sexual:** Setsuz Helarazte Gaixotasuna. (GMB 85, 1988, 3-4, 109)
- Enfermos *Funcionales*:** *Bizibideko* Geixoak. (GMB 75, 1978, 2, 99)
- Enzimas Microsomales:** Enzima Mikrosomalak. (GMB 76, 1979, 9-10, 545)
- Enzimoinducción:** Enzima-Indukzioa. (GMB 76, 1979, 9-10, 545)
- Epidemiología:** Epidemiologia. (GMB 76, 1979, 11-12, 589). Epidemiologia (GMB 86, 1986, 1, 27). Helderiztia (GMB 84, 1987, 7-8, 254). Izurritia. (GMB 85, 1988, 1-2, 1). Izurriologia (GMB 86, 1989, 1, 53)
- Epitelización:** Larru-Azaldura. (GMB 75, 1978, 2, 129)
- Escirro:** Escirro. (GMB 84, 1987, 1-2, 51)
- Esclerosis Lateral Amiotrófica:** Esklerosis lateral Amiotrofikoa. (GMB 76, 1979, 9-10, 555)
- Esclerosis Multiple:** Zaingogordura anizkorra. (GMB 85, 1988, 11-12, 421)
- Escorbuto:** Ezkorbut. (GMB 82, 1985, 7-8, 517)
- Esfinter Esofágico Inferior (EEI):** Hestegorriko Beheitiko Xurunbela. (GMB 84, 1987, 3-4, 83)
- Esófago de Barrett:** Barrett Hestegorri. (GMB 85, 1988, 1-2, 43)
- Estafilococo Aureus:** Estafilococo Urretsua. (GMB 87, 1990, 3, 115)
- Estallido Testicular:** Barrabil Eztanda. (GMB 84, 1987, 11-12, 429)
- Esteriotaxia:** Estereotaxia. (GMB 86, 1989, 2, 133)
- Esteriotipo Inerte:** Esteriotipo Sorgorra. (GMB 77, 1980, 12, 829)
- Esteroides Tópicos:** Agiriko Sendagai Esteroideak. (GMB 87, 1990, 1, 11)
- Esternosis Lumbar:** Gerrontze Meartasuna. (GMB 85, 1988, 5-6, 179)
- Estesosis Coronaria:** Korontea Estutasuna. (GMB 86, 1989, 3, 195)

Estres: Stressa. (GMB 85, 1988, 5-6, 149)
Estimulación Eléctrica Epidural: Bizkarrezurmuinean Ernarazte Elektri-
 koa. (GMB 85, 1988, 9-10, 349)
Estructura Clínica Obsesiva: Egitura kliniko Obsesiboa. (GMB 86, 1989,
 4, 240)
Estudio Estadístico: Ikerketa Estadistikoa. (GMB 84, 1987, 3-4, 105)
Estudio Retrospectivo: Atzeransko Estudioa. (GMB 82, 1985, 1, 37)
Etiología: Jatorria. (GMB 86, 1989, 3, 174)
Evaluación: Balioneurketa. (GMB 85, 1988, 3-4, 97)
Evolución: Aldaera. (GMB 84, 1987, 5-6, 225)
Exoftalmos: Begi-Irteera. (GMB 75, 1978, 9, 703)
Exoftalmos Unilateral: Alde Bateko Exoftalmos. (GMB 84, 1987, 1-2, 39)

—F—

Factores de Riesgo: Arrisku Eragileak. (GMB 84, 1987, 7-8, 254)
Falsa Hematuria: Gezurtiko Hematuria. (GMB 84, 1987, 1-2, 15)
Fármacos: Farmakoak. (GMB 77, 1980, 11, 773)
Fase Prehospitalaria: Hospital Aurretiko Epea. (GMB 84, 1987, 7-8, 289)
Fecundación Asistida: Ernalte lagundua. (GMB 86, 1989, 3, 183)
Fecundación in Vitro (FIVTE): Berinean Ernalteza. (FIVTE). GMB 86,
 1989, 2, 97)
Fenoxibenzamina: Fenoxibenzamina. (GMB 85, 1988, 11-12, 369)
Feocromocitoma: Feocromocitoma. (GMB 87, 1990, 4, 205)
Ferritina: Ferritina. (GMB 85, 1988, 9-10, 297)
Feto: Hilortuak. (GMB 85, 1988, 11-12, 369)
Fibroendoscopia Urgente: Premiazko Fibroendoscopia. (GMB 82, 1985,
 5, 333)
Fibrosis Retroperitoneal: Sabelsare-Atzeko Pirueria. (GMB 85, 1988,
 5-6, 195)
Fiebre Tifoidea: Sukar Ustel. (GMB 84, 1987, 3-4, 129)
Fiebre Reumática: Fiebre Reumatica. (GMB 76, 1979, 3-4, 233)
Fisiopatología: Fisiopatologia. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
Fístulas: Plautiriak. (GMB 77, 1980, 2, 133)
Fluido Periciliar: Peribetazal Isurkina. (GMB 86, 1989, 1, 11)

Formas Benignas: Tankera Ez-Gaiztoak. (GMB 85, 1988, 9-10, 345)
Fosfatasa Alcalina: Fosfatas Alkalina. (GMB 85, 1988, 5-6, 161)
Fosfosol: Fosfosol. (GMB 86, 1989, 2, 81)
Fracturas Abiertas: Hauste Irikiak. (GMB 87, 1990, 3, 123)
Fractura de Pene: Zakilaren apurketa. (GMB 84, 1987, 3-4, 147)
Fractura Glenoides: Glenoideko Hauturarekin. (GMB 86, 1989, 2, 129)
Fractura por sobrecarga: Zama Geigiko auspen. (GMB 75, 1978, 2, 173)
Fibroblastos: Izpi-Sortzaille. (GMB 75, 1978, 2, 129)

- G -

Gammapatía: Gammapatia. (GMB 84, 1987, 9-10, 339)
Garra: Lerpe. (GMB 86, 1989, 4, 219)
Gastrina Basal: Gastrina Berezkoa. (GMB 76, 1979, 3-4, 199)
Gemelos: Bizki Borobilak. (GMB 87, 1990, 2, 89)
Genética: Genetika. (GMB 76, 1979, 11-12, 639)
Gestación y Utero Bicornes: Haurdunaldi eta Umontzi Adar Bikodun. (GMB 87, 1990, 3, 153)
Glándula Adrenal: Adrenal Guruina. (GMB 87, 1990, 4, 205)
Glucosaminoglucanos: Glukosaminoglukanoak. (GMB 75, 1978, 2, 129)
Goce del Síntoma: Sintomaren Gozamina. (GMB 86, 1989, 4, 240)
Gram de Espudo: Kerruko Gram. (GMB 85, 1988, 7-8, 229)
Grandes Quemados: Erre Handiak. (GMB 85, 1988, 7-8, 223)
Gripe: Gripe. (GMB 84, 1987, 3-4, 89)
Grupo Analítico: Analitikoa. (GMB 85, 1988, 3-4, 97)
Grupos Sanguíneos: Odol-Taldeak. (GMB 76, 1979, 11-12, 639)
Guanosin Monofosfato Cíclico: Guanosin Zikli-Monofosfato. (GMB 75, 1978, 2, 151)

- H -

Hematocele: Hematozelea. (GMB 84, 1987, 11-12, 429)
Hematemesis: Hematemesis. (GMB 82, 1985, 5, 333)
Hematoma Testicular: Koskoiletako Hematoma. (GMB 84, 1987, 11-12, 429)

- Hematuria:** Hematuria. (GMB 84, 1987, 1-2, 15)
- Hemoperitoneo:** Hemoperitonea. (GMB 77, 1980, 5, 415)
- Hemorragia Cerebral:** Burumuinko Odolgaltzaedun. (GMB 84, 1987, 1-2, 45)
- Hemorragia digestiva:** Ehobideko Odol-Jarioa. (GMB 84, 1987, 3-4, 141)
- Hemorragia Digestiva Alta:** Goietako Useri Odol Jarioak. (GMB 84, 1987, 7-8, 254)
- Hemorragia Gástrica:** Urdaileko Odol-Jarioa. (GMB 84, 1987, 3-4, 141). Digestiboko Goi Odolisurtzetan (GMB 75, 1978, 12, 997).
- Hemorragia Subaracnoidea:** Amareunpeko Odol-Jario. GMB 75, 1978, 10, 873)
- Hemospermia:** Hemospermia. (GMB 86, 1986, 1, 21)
- Hepatitis B:** Hepatitis B. (GMB 84, 1987, 3-4, 93). "B" Hepatitis. (GMB 87, 1990, 1, 8)
- Hepatitis Crónicas:** Hepatitis Zaharrak. (GMB 87, 1990, 1, 8)
- Hepatocarcinoma y Shock:** Hepatokarzinoma eta Shock. (GMB 77, 1980, 5, 415)
- Hepatopatía Alcohólica:** Alkohol Erroko Gibelmina. (GMB 85, 1988, 1-2, 1)
- Hernia Diafragmática:** Diafragmako eten edo Sabeltipia. (GMB 85, 1988, 11-12, 385)
- Heroína:** Heroína. (GMB 84, 1987, 3-4, 135)
- Hidatidosis:** Hidatidosis. (GMB 86, 1989, 1, 61)
- Hidratos de Carbono:** Ikatz-Urgaiak. (GMB 75, 1978, 4, 325)
- Higado:** Gibela. (GMB 84, 1987, 11-12, 421). Gibela. (GMB 86, 1989, 2, 119)
- Higado Aislado:** Gibel Banandua. (GMB 76, 1979, 9-10, 545)
- Higado Cirrótico:** Gibel Zirrotikoa. (GMB 76, 1979, 9-10, 545)
- Hipergammaglobulinemia Policlonal:** Hipergammaglobulinemia Klonatiz. (GMB 85, 1988, 7-8, 253)
- Hiperparatiroidismo:** Hiperparatiroidismo. (GMB 87, 1990, 4, 189)
- Hipertensión Arterial:** Zaiñetako Gainezkako Tentsioa. (GMB 76, 1979, 7-8, 445). Hipertension Arterial. (GMB 86, 1989, 4, 244)
- Hipertensión Intracraneal "Benigna":** Kaxkar-Barneko Hipertensio "Arduragabekoa". (GMB 76, 1979, 5-6, 349)
- Hipertensión Maligna:** Hipertensio kaltegarria. (GMB 82, 1985, 9-10, 561)

Hipertensión Pulmonar (HTP): Biri-Gain-Tankera. (GMB 79, 1982, 1, 39)
Hipocupremias: Hipokupremia. (GMB 77, 1980, 1, 21)
Hipofisectomía Química: Garunbeko Gingil Kimiebakuntza. (GMB 75, 1978, 4, 315)
Hipófisis: Hipofisis. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
Hipoglucemia: Odolean den Azukre Beheitua. (GMB 87, 1990, 4, 203)
Histiocitoma Fibroso Maligno: Histiocitoma Haritsu Galgarriak. (GMB 84, 1987, 5-6, 200)
Histología: Histologia. (GMB 76, 1979, 5-6, 287). Histologia. (GMB 79, 1982, 1, 9). Histologia. (GMB 85, 1988, 3-4, 73)
Historia Clínica: Klini-Edestia. (GMB 75, 1978, 1, 89)
Historia de la Tuberculosis: Gaitzepelaren Historia. (GMB 84, 1987, 11-12, 397)
Hombro: Sorbalda. (GMB 86, 1989, 1, 35)
Hombro doloroso: Besaburu Mingarria. (GMB 86, 1989, 2, 81)
Homoinjerto: Gizatxertoa. (GMB 87, 1990, 2, 89)
Hospital Basurto: Erri-Sendategia. (GMB 77, 1980, 3, 233)
Hueso: Hezurre. (GMB 84, 1987, 9-10, 317)

- I -

Ictericia Colestática: Ikterizia Kolestatikoa. (GMB 76, 1979, 11-12, 599).
Ileo: Ileo. (GMB 84, 1987, 1-2, 1)
Ileo Dinámico: Dinamiko Ilea. (GMB 84, 1987, 1-2, 1)
Incidencia del I.A.M.: I.A.M.-en Ukitua. (GMB 84, 1987, 7-8, 277)
Incidentaloma: Bide-Nabarrekua. (GMB 87, 1990, 4, 199)
Incluido: Sarpen. (GMB 85, 1988, 9-10, 327)
Infarto Agudo de Miocardio: Miocardioco Hantura Zorrotza. (GMB 84, 1987, 7-8, p 277). Miocardio Hantura Zorrotza. (GMB 84, 1987, 7-8, 289)
Infección: Kutsadura. (GMB 84, 1987, 5-6, 177)
Infección Urinaria: Urinariaren Zoldura (GMB 84, 1987, 1-2, 15)
Infección Vesicoprotática: Maskuri eta Prostateko Zoldura. (GMB 86, 1989, 1, 21)
Infecciones Oportunistas: Zornadura Noiz-Nolakoak. (GMB 86, 1989, 3, 160)

- Injertos Liofilizados:** Txerto Liofilizatuak. (GMB 85, 1988, 7-8, 223)
- Injertos Nerviosos:** Kirio-Txertoak. (GMB 75, 1978, 2, 109)
- Inmovilización:** Elbarritasun. (GMB 76, 1979, 5-6, 287). Elbarritasun. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
- Inmunidad Celular:** Zelula Immunitatea. (GMB 85, 1988, 9-10, 337)
- Inseminación Artificial Intrauterina:** Sabel Barruan Ereintza. (GMB 86, 1989, 2, 91)
- Insuficiencia Aórtica:** Zaiñaundiko Urritasuna. (GMB 75, 1978, 11, 955)
- Insuficiencia Renal:** Giltzurritasuna. (GMB 85, 1988, 9-10, 297)
- Insuficiencia Respiratoria Aguda en una Distrofia Muscular Progresiva:** Arans Urritasun Zolia, Giar Distrofi Aurrerakor baten. (GMB 84, 1987, 11-12, 445)
- Interconsulta psiquiátrica:** Sikiatri Elkar-Galdea. (GMB 85, 1988, 9-10, 305)
- Intestino:** Heste. (GMB 86, 1989, 4, 235)
- Intoxicación por Endosulfan:** Endosulfanez Puzoinatze. (GMB 85, 1988, 3-4, 119)
- Invaginación:** Hestea Beregan Sartze. (GMB 86, 1989, 4, 235)
- Investigación:** Ikerketa. (GMB 76, 1979, 11-12, 589)
- Islote de Langerhans:** Langerhansen Irlotea. (GMB 77, 1980, 2, 95)

—L—

- Lactancia:** Ugatz-Aldi. (GMB 75, 1978, 9, 753)
- Laparoscopia:** Laparoscopia. (GMB 85, 1988, 9-10, 309)
- Laparoscopia Diagnóstico-Terapéutica:** Igarbide-Osapide Laparoscopia. (GMB 86, 1989, 2, 97)
- Leiomioma:** Leiomioma. (GMB 85, 1988, 5-6, 201)
- Lesión Nerviosa:** Kirio Zauri. (GMB 75, 1978, 2, 109)
- Lesiones Odontoestomatológicas:** Estomatologia. (GMB 84, 1987, 3-4, 123)
- Linfoma:** Linfoma. (GMB 86, 1989, 4, 235)
- Linfoma Gástrico:** Urdaileko Linfoma. (GMB 87, 1990, 2, 98)
- Linitis Plástica:** Linitis Plastikoa. (GMB 84, 1987, 1-2, 51)
- Lípidos:** Koipe-Gaiak. (GMB 75, 1978, 4, 325). Koipeak. (GMB 75, 1978, 2, 99). Koipegaiak. (GMB 76, 1979, 1, 43)

Lipoma: Lipoma. (GMB 87, 1990, 1, 51)
Lipoproteínas: Koipeproteinak. (GMB 76, 1979, 1, 43)
Liposarcoma Mixoide: Liposarkoma Moxoidea. (GMB 87, 1990, 1, 51)
Literatura Médica: Medikuntza Literatura. (GMB 87, 1990, 3, 130)
Litiasis Urinaria: Litiasis Urinaria. (GMB 84, 1987, 1-2, 15)
Lucha Antitabaco: Tabako-Aurkako Bideak. (GMB 77, 1980, 4, 267)
Lucha Antituberculosa: Bularrenaren Aurkako Borroka. (GMB 84, 1987, 11-12, 397)
Lues Congénita: Lues Kongenitua. (GMB 76, 1979, 9-10, 533)
Lumbalgia: Lunbalgia. (GMB 86, 1989, 2, 81)
Lumbociatalgia: Lunboziatalgia. (GMB 86, 1989, 2, 81)
Lumbotomía: Gerruntze-Ebakitea. (GMB-78, 1981, 12, 737)
Luxación de Hombro: Sorbaldaren Zainartatu. (GMB 86, 1989, 2, 129)

- M -

Malformación Arteriovenosa Gástrica: Zaingorrien eta Zainen Makes-
 tasuna, Urdailekiko. (GMB 84, 1987, 3-4, 141)
Mama: Bular-Sagarra. (GMB 84, 1987, 5-6, 200). Bular-Sagar. (GMB 87,
 1990, 4, 185)
Mamografía: Mamografiak. (GMB 87, 1990, 4, 185)
Manguito Rotador: Mahukerdi Errotorea. (GMB 86, 1989, 1, 35)
Manometría Esofágica Intraoperatoria: Ebakuntzaldiko Hestegorriko
 Manometria. (GMB 84, 1987, 3-4, 83)
Marcadores Serológicos: Serologi markatzaileak. (GMB 87, 1990, 1, 8)
Marcadores Tumorales: Trunbil-Markatzaileak. (GMB 84, 1987, 9-10, 363)
Marfan: Marfan. (GMB 75, 1978, 11, 955)
Masas Renales: Giltzurrun Alderdiak. (GMB 75, 1978, 2, 167)
Mastectomía Radical: Titi-Ebakuntza osoa. (GMB 75, 1978, 1, 3)
Mecanismo Suicida: Buruhiltze mekanismoa. (GMB 85, 1988, 5-6, 167)
Medicación: Osakaiketa. (GMB 76, 1979, 2, 177)
Medida de la presión arterial: Presio Arterialen Neurria. (GMB 86,
 1989, 4, 244)
Medidas Preventivas: Neurri preventiboak. (GMB 84, 1987, 1-2, 35)
Megacolon Tóxico: Estelodi Anditu Edenduna. (GMB 77, 1980, 2, 133).
 Megacolon Pozointsua. (GMB 86, 1989, 3, 169)

- Mejora de Semen:** Hazia Tratatua. (GMB 86, 1989, 2, 91)
- Melena:** Melena. (GMB 82, 1985, 5, 333)
- Meningitis Aguda:** Meningitis Agudoa. (GMB 85, 1988, 7-8, 283)
- Meningitis Urliana:** Muineri Urliana. (GMB 86, 1989, 4, 227)
- Metabolismo de drogas:** Drogaen metabolismua. (GMB 76, 1979, 9-10, 545)
- Metaplasia Epitelial:** Larrugaineko Metaplasia. (GMB 85, 1988, 7-8, 279)
- Metastasis Orbitarias:** Orbitateko Metastasiak. (GMB 84, 1987, 1-2, 39)
- Metisergida:** Metisergida. (GMB 85, 1988, 11-12, 369)
- Metoclopramida:** Metoclopramida. (GMB 85, 1988, 11-12, 369)
- Métodos diagnósticos:** Diagnostikatzeko metodoak. (GMB 76, 1979, 9-10, 533)
- Microanálisis:** Mikroanalisiak. (GMB 84, 1987, 5-6, 161). Mikroanalisiak. (GMB 84, 1987, 7-8, 241), Mikroanalisa. (GMB 84, 1987, 9-10, 317). Mikroanalisa. (GMB 84, 1987, 11-12, 421)
- Microcirugía Experimental:** Mikrozirugia Experimentalak. (GMB 78, 1981, 5, 289)
- Microcirugía Vascular:** Zain Gorrien Mikrozirugia. (GMB 75, 1978, 5, 427)
- Mielolipoma:** Mielolipoma. (GMV 87, 1990, 4, 199)
- Mieloma Múltiple:** Mieloma Anizkorra. (GMB 84, 1987, 9-10, 339)
- Mielopatía Necrotizante Progresiva:** Kirio Endakatz Gaitz Pasma Azkorbera. (GMB 84, 1987, 5-6, 219)
- Miocardopatía Dilatada:** Miokardiopatia. (GMB 87, 1990, 1, 41)
- Miopatías:** Miopatiak. (GMB 84, 1987, 11-12, 445)
- Miopatías Inducidas por Fármacos:** Sendagaiek Limurtu Miopatiak. (GMB 84, 1987, 11-12, 445)
- Miotomía de Heller:** Heller-en Giar-Ebaketa. (GMB 87, 1990, 2, 66)
- Mixoma Auricular:** Auricular Mixoma. (GMB 84, 1987, 1-2, 67)
- Mongolismo:** Mongolismoa. (GMB 76, 1979, 11-12, 639)
- Mononucleosis Infecciosa:** Mononucleosis zornatia. (GMB 84, 1987, 1-2, 35)
- Mortalidad del Iam:** Iam-ekiko Heriotzetea. (GMB 84, 1987, 7-8, 289)
- Motivación:** Ziobide. (GMB 77, 1980, 12, 829)
- Mucus:** Mukia. (GMB 86, 1989, 1, 11)
- Muslo:** Izterrea. (GMB 84, 1987, 5-6, 200)

- N -

- Necrosis Hepática Aguda:** Gibel-Usteldura Zorrotza. (GMB 75, 1978, 1, 89)
- Nefrectomía Parcial:** Giltzurri-EBakuntza Zatizkoa. (GMB 78, 1981, 3, 175)
- Neoplasia:** Trunbila. (GMB 87, 1990, 4, 205)
- Neoplasma:** Neoplasma. (GMB 87, 1990, 3, 157)
- Nervio:** Kirio. (GMB 76, 1979, 11-12, 573)
- Neumonía:** Birieria. (GMB 85, 1988, 7-8, 229). Birieria. (GMB 86, 1989, 3, 165). Alberia. (GMB 87, 1990, 1, 32)
- Neumonía Eosinófila Crónica:** Neumonía Eosinofila iraunkorra. (GMB 85, 1988, 1-2, 31)
- Neumonía por Pneumocystis Carinii:** Pneumocystis Carinii delakoaz Alborengoa. (GMB 87, 1990, 4, 181)
- Neumoperitoneo:** Sabelsare Haizea. (GMB 84, 1987, 7-8, 303)
- Neurilemoma:** Neurilemoma. (GMB 87, 1990, 3, 149)
- Neuroadenolisis Química:** Kirio-Gingillen Ondapen Quimikoi. (GMB 75, 1978, 4, 315)
- Neurobrucellosis:** Neurobruzelosia. (GMB 85, 1988, 7-8, 283)
- Neuropatía Óptica Isquémica:** Odofaltako Begi Neuropatia. (GMB 76, 1979, 5-6, 349)
- Neuropatía Periférica:** Ingurubideko Kirio-Gaitza. (GMB 75, 1978, 3, 275)
- Neuropatías Hipertroóficas Familiares:** Neuropatia Hipertrofiko Familiarrak. (GMB 76, 1979, 9-10, 555)
- Neuróléptica:** Kirio-Leptika. (GMB 76, 1979, 2, 177)
- Neurolisis:** Kirio Azkapen. (GMB 75, 1978, 2, 109)
- Nidos de Von Brunn:** Von Brunn-en kabiak. (GMB 85, 1988, 7-8, 279)
- Niños:** Haurrak. (GMB 86, 1989, 1, 53)
- Niveles perioperatorios:** Ebakuntza Inguruko Heinak. (GMB 85, 1988, 3-4, 92)
- Nocardia:** Nocardia. (GMB 87, 1990, 1, 32)
- Nutrición Parenteral:** Urdai-Ezko Elikatze. (GMB 75, 1978, 4, 325). Urdai-Bidez ez dan Janaritzea. (GMB 75, 1978, 12, 1041). Urdai-Ezke Elikatza (GMB 76, 1979, 3-4, 217). Elikatze ez Ahotikoa. (GMB 77, 1980, 2, 133).

- O -

- Obesidad infantil:** Umeen Gizentasuna. (GMB 86, 1989, 3, 174)
Obstetricia: Emagintza. (GMB 86, 1989, 4, 231)
Obstrucción de Colón: Heste-Lodian Poxelua. (GMB 84, 1987, 7-8, 303)
Obstrucción Intestinal: Este Butxadura. (GMB 85, 1988, 11-12, 385)
Oftalmoplejia Dolorosa: Oftalmoplejia Mingarria. (GMB 76, 1979, 5-6, 349)
Oligoastenozoospermia: Oligoastenospermia. (GMB 86, 1989, 2, 91)
Oncocitoma: Onkozitoma. (GMB 75, 1978, 2, 181)
Oreja: Belarria. (GMB 83, 1986, 9-10, 313)
Organoclorados: Organclorodunak. (GMB 85, 1988, 3-4, 119)
Osteomyelitis: Osteomielitis. (GMB 84, 1987, 3-4, 135)
Osteotomía: Osteotomia. (GMB 85, 1988, 11-12, 409)
Ostomía: Ostomia. (GMB 84, 1987, 1-2, 73)

- P -

- Pancreas:** Pankreas. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
Pancreas Anular: Erastun Antzeko Aria. (GMB 79, 1982, 1, 55)
Pancreas Exocrino: Pankreas Exokrino. (GMB 77, 1980, 2, 95)
Panhipopituitarismo: Panhipopituitarismoa. (GMB 87, 1990, 4, 203)
Papilar: Guritxeko. (GMB 86, 1989, 2, 137)
Papilifero: Guritxeko. (GMB 87, 1990, 3, 157)
Papiloma: Guritx-Haunditua. (GMB 85, 1988, 5-6, 205)
Parálisis: Elbarri. (GMB 86, 1989, 4, 219)
Paratiroides: Paratiroides. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
Parotiditis: Gingilak. (GMB 86, 1989, 4, 227)
Patogenia: Patojenia. (GMB 76, 1979, 5-6, 287)
Patología Fetal: Umekai-Patologia. (GMB 77, 1980, 11, 773)
Patología Funcional Digestiva: Egusbide Jardunkorreko Patologia. (GMB 77, 1980, 12, 851)
Película de Equidensidades: Aztaberdintasunaren Mintz. (GMB 75, 1978, 2, 173)
Penicilamina (D): D-Penizilamina. (GMB 77, 1980, 1, 21)
Penicilina: Peniciliña. (GMB 76, 1979, 3-4, 233)
Perforación Cecal: Heste-Itsuan Zuloa. (GMB 84, 1987, 7-8, 303)

- Pericoronaritis:** Pericoronaritis. (GMB 85, 1988, 9-10, 327). Pericoronaritis. (GMB 85, 1988, 11-12, 409)
- Periostitis:** Ezur-Azalaren Gaitz. (GMB 75, 1978, 2, 173)
- Peritonitis:** Sabelsare Mina. (GMB 85, 1988, 9-10, 309)
- Personal:** Jendea. (GMB 84, 1987, 3-4, 93)
- Pertubina:** Pertubina. (GMB 78, 1981, 4, 225)
- Piel de Cerdo:** Txerri-Larrua. (GMB 85, 1988, 7-8, 223)
- Pirilamina:** Pirilamina. (GMB 85, 1988, 9-10, 369)
- Piroxicam:** Piroxicam. (GMB 85, 1988, 7-8, 275)
- Polimialgia Reumática:** Polimialgia Erreumatikoak. (GMB 84, 1987, 5-6, 169)
- Poliposis Cólica Familiar:** Hesteko Poliposis jakina. (GMB 84, 1987, 11-12, 441)
- Posibles Mecanismos Fisiopatológicos:** Pisigaitzeko Ekintza Leikegariak. (GMB 75, 1978, 10, 873)
- Postoperatorio:** Kontu-Artutea. (GMB 76, 1979, 2, 137)
- Prevalencia de los Factores de Riesgo:** Arisku-Eragileen Gailentasuna. (GMB 84, 1987, 7-8, 277)
- Prevención:** Errezelua. (GMB 76, 1979, 11-12, 589)
- Prevención Primaria:** Lelengo Auresko-Sendaia. (GMB 76, 1979, 3-4, 233). Prebentzioa. (GMB 84, 1987, 9-10, 333)
- Prevención Secundaria:** Bigarren Auresko-Sendaia. (GMB 76, 1979, 3-4, 233)
- Prevención Terciaria:** Irugarren Auresko-Sendaia. (GMB 76, 1979, 3-4, 233)
- Procesos Pulmonares Malignos:** Birika-Prozesu kaltekorak. (GMB 82, 1985, 1, 37)
- Proctotomía Mucosa:** Uzkiro Mintzehuna Kentzea. (GMB 84, 1987, 11-12, 441)
- Profilaxis:** Profilaxisa. (GMB 76, 1979, 3-4, 255)
- Profilaxis Antibiotica:** Antibiotikoz Eribabespena. (GMB 84, 1987, 5-6, 177)
- Pronóstico:** Pronostikoa. (GMB 84, 1987, 1-2, 57). Auresana. (GMB 77, 1980, 3, 173)
- Prostaglandinas (PGs):** Prostaglandinak. (GMB 75, 1978, 2, 151)

Prótesis: Protesi. (GMB 84, 1987, 1-2, 73)

Pseudohipercaldosteronismo: Sasi-Hipercaldosteronismo. (GMB 84, 1987, 9-10, 381)

Pseudoobstrucción Intestinal: Hesteetako Poxelamendu Aizuna. (GMB 84, 1987, 1-2, 1)

Psicoterapia: Psikoterapia. (GMB 85, 1988, 3-4, 97)

Pulmón: Biria. (GMB 85, 1985, 5-6, 201). Birika. (GMB 84, 1987, 5-6, 161). Birika. (GMB 84, 1987, 7-8, 241)

Punción: Ziztada. (GMB 75, 1978, 2, 181)

- Q -

Quemadura: Errezauria. (GMB 87, 1990, 2, 89)

Quemaduras: Erredurak. (GMB 86, 1989, 1, 53)

Quimioprofilaxis: Aurresko-Sendaia. (GMB 76, 1979, 3-4, 233)

Quiste: Koorro. (GMB 86, 1989, 2, 137)

Quiste de Coledoco: Coledocoan Koorroa. (GMB 86, 1989, 3, 192)

Quiste Hidatidico: Zuldar Hidatidikoa. (GMB 78, 1981, 10, 657)

Quistografia: Txori-Ixurapen. (GMB 75, 1978, 2, 167)

- R -

Radiculitis de Cola de Caballo: Radikulitisa Zaldi Buztaneko. (GMB 85, 1988, 7-8, 283)

Radiocirugia: Radiokirurgia. (GMB 86, 1989, 2, 133)

Radiología: Radiologia. (GMB 86, 1989, 1, 1)

Rata: Arratoia. (GMB 76, 1979, 3-4, 199). Arratoi. (GMB 76, 1979, 5-6, 287)

Rata Blanca: Arratoi Zuria. (GMB 84, 1987, 9-10, 325)

Ratas: Erratoiak. (GMB 76, 1979, 1, 1)

Reacción Tardía: Eraso Berankorra. (GMB 77, 1980, 6, 505)

Reanimación del Neonato: Jaioberrien Birpiztea. (GMB 76, 1979, 1, 65)

Recto: Recto. (GMB 84, 1987, 1-2, 51)

Rehabilitación: Berriz Gertutze. (GMB 85, 1988, 9-10, 305)

Reimplantación: Reinplantazio. (GMB 78, 1981, 5, 289)

Reparación: Konponketa. (GMB 85, 1988, 7-8, 261)

Reparación de las Heridas: Zauri-sendakuntza. (GMB 75, 1978, 2, 129)
Reparación Primaria: Lenengo Antolapen. (GMB 75, 1978, 12, 1005)
Reparación Primaria Diferida: Gerorako Itzitako Lenengo Antoladena Azal-Zuroa. (GMB 75, 1978, 12, 1005)
Reservorio Ileal: Ileo-Gordegoa. (GMB 84, 1987, 11-12, 441)
Respuesta Inmune Humoral: Erantzun Inmune Humoral. (GMB 85, 1988, 7-8, 253)
Resultados Perinatales: Haurgintzako Ondorioak. (GMB 86, 1989, 4, 215)
Revisión: Birrazterketa. (GMB 78, 1981, 6, 395)
Riesgos Profesionales: Lanarriskuak. (GMB 76, 1979, 2, 111)
Rigidez de Rodilla: Belaunetako Zurruntasuna. (GMB 84, 1987, 7-8, 249)
Riñón: Giltzurritin. (GMB 78, 1981, 3, 175)
Ronquido: Zurrunga. (GMB 87, 1990, 3, 157)
Rotatoria: Kurpilkaria. (GMB 78, 1981, 1, 73)
Ruptura Diafragmática: Sabel-Sabaiaaren Urradura. (GMB 78, 1981, 5, 343)
Rubeola: Gorriña. (GMB 75, 1978, 9, 715)
Ruptura Espontánea: Puxkatutzeak Korapiloa. (GMB 84, 1987, 1-2, 35)

- S -

Salmonelosis: Salmonelosis. (GMB 84, 1987, 3-4, 129)
Sección: Ebaketa. (GMB 79, 1982, 1, 9)
Segundo Tono Cardíaco Fijo: Bigarren Biotz Zarata. (GMB 85, 1988, 11-12, 401)
Schwannoma Benigno: Arriña Schwannoma. (GMB 87, 1990, 3, 149)
Seminograma: Seminograma. (GMB 85, 1988, 1-2, 23). Seminograma. (GMB 86, 1989, 1, 21)
Seroepidemiología: Kutsu-Azterpen Odolur-Laguntzaz. (GMB 75, 1978, 9, 715)
Serología: Serologia. (GMB 76, 1979, 9-10, 533)
Servicios de Información: Argibide Serbitzuak. (GMB 87, 1990, 3, 130)
Sexo: Setsua. (GMB 85, 1988, 11-12, 377)
Sida: Sida. (GMB 84, 1987, 3-4, 123)
Sida. Virus de Inmunodeficiencia Humana: Gizakiaren Lokabements Virusa. (GMB 86, 1989, 4, 231)

- Síndrome de Inmunodeficiencia:** Lokabements Gaitz-Zantzua. (GMB 86, 1989, 3, 160)
- Síndrome de Inmunodeficiencia Adquirida:** Lokabements Ardietsiaren Gaitz-Zantzua. (GMB 87, 1990, 4, 181)
- Síndrome de Ogilvie:** Ogivielko Síndrome. (GMB 84, 1987, 1-2, 1)
- <Síndrome del Quemado>:** <Errearen Síndrome>. (GMB 85, 1988, 5-6, 149)
- Síndrome de Sheehan:** Sheehan-en Gaitz-Agerkaria. (GMB 87, 1990, 4, 203)
- Sistema Mucociliar:** Muki-Betazal Sistema. (GMB 86, 1989, 1, 11)
- Sistema Nervioso Vegetativo:** Azkor Kiriotza. (GMB 75, 1978, 2, 99)
- Sistemática Exploratoria:** Esplorazio Sistematika. (GMB 76, 1979, 11-12, 599)
- Solitario:** Soila. (GMB 85, 1988, 5-6, 205)
- Soplo Estenótico:** Putz Ertsitasuna. (GMB 85, 1988, 11-12, 401)
- Stress:** Stress. (GMB 77, 1980, 2, 95) Estresa. (GMB 84, 1987, 9-10, 325)
- <Stress> Experimental:** Stress Zauria. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
- Suicidio:** Buruhiltzea. (GMB 85, 1988, 5-6, 167)
- Supervivencia:** Bizirik Irautea (GMB 86, 1989, 3, 160)
- Suprarrenales:** Suprarrenales. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
- Supresión:** Gehiago ez Ematea. (GMB 76, 1979, 2, 177)
- Sustancias Inorgánicas:** Sustantzi Inorganikoak. (GMB 84, 1987, 5-6, 161). Sustantzi Inorganikoak. (GMB 84, 1987, 7-8, 241). Sustantziak Inorganikaok. (GMB 84, 1987, 9-10, 317). Sustantzi Inorganikoak. (GMB 84, 1987, 11-12, 421)
- Suturas de Kleinert, Verdan, Kessler, Jennings:** Kleinert, Verdan, Kessler eta Venning' en Josketa. (GMB 75, 1978, 12, 1005)
- Sutura Epineural:** Kirio-Azaleko Josketa. (GMB 75, 1978, 2, 109)
- Sutura Funicular:** Ari-Josketa. (GMB 75, 1978, 2, 109)

- T -

- Tabaco:** Tabakoa. (GMB 77, 1980, 4, 267). Tabakoa. (GMB 85, 1988, 11-12, 377)
- Tabaquismo:** Tabakeria. (GMB 77, 1980, 4, 267). Tabako-Eri. (GMB 86, 1989, 4, 223)
- Tac:** Tac. (GMB 76, 1979, 9-10, 477)

- Tardía:** Berandukoa. (GMB 85, 1988, 11-12, 385)
- Técnicas de Modificación de Conducta:** Portaeraren Aldaketarako Teknikak. (GMB 76, 1979, 2, 159)
- Tècniques Quirúrgicas:** Kirurgi lan-Moldeak. (GMB 86, 1989, 3, 169)
- Tejido Conectivo:** Aun-Batugarri. (GMB 75, 1978, 2, 129)
- Telangiectasia:** Telangiectasia. (GMB 84, 1987, 3-4, 141)
- Terapèutica:** Terapeutika. (GMB 76, 1979, 3-4, 255)
- Teratológicos:** Teratologikoak. (GMB 85, 1988, 11-12, 369)
- Tercer Molar:** Hirugarren Hagin. (GMB 85, 1988, 11-12, 409)
- Test de Deprivación Acuosa:** Ur Edate Galerazpen Testa. (GMB 85, 1988, 1-2, 9)
- Test Sacarina-Colorante:** Sakarina-Koloregaia Testa. (GMB 85, 1988, 11-12, 393)
- Tetania Postoperatoria:** Ebakuntzar Geroko Tetania. (GMB 87, 1990, 4, 189)
- Tétanos:** Tetanos. (GMB 76, 1979, 3-4, 217)
- Tétanos Neonatal:** Jaioberrien Tetanoa. (GMB 76, 1979, 3-4, 255)
- Tiroides:** Thyroide. (GMB 75, 1978, 2, 181). Tiroides. (GMB 76, 1979, 9-10, 485). Zintzur-Sakatza. (GMB 84, 1987, 9-10, 325). Tiroides. (GMB 87, 1990, 3, 157)
- Tirogloso:** Tirogloso. (GMB 86, 1989, 2, 137)
- Tiroidectomía:** Tiroidebakuntza. (GMB 84, 1987, 5-6, 225)
- Tolerancia Gástrica:** Tolerantziari. (GMB 86, 1989, 2, 81)
- Tomografía Axial Computarizada:** Tomografia Aradazkor Neurtua. (GMB 76, 1979, 7-8, 445)
- Topectomía:** Topektomia. (GMB 76, 1979, 5-6, 287)
- Topectomía Experimental:** Topectomia Zauria. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
- Toxicidad Hepática:** Gibel Pozointasun. (GMB 85, 1988, 7-8, 275)
- Trasplante:** Birrezarketa. (GMB 86, 1989, 2, 119)
- Trastornos Psiquiátricos VIH:** Síndrome psikiatrikoak. Hies. (GMB 87, 1990, 3, 145)
- Tratamiento:** Artamendua. (GMB 78, 1981, 5, 343). Artamendua. (GMB 78, 1981, 9, 577). Zuzenketa. (GMB 83, 1986, 9-10, 313). Artamendua. (GMB 84, 1987, 9-10, 385)

- Tratamiento Farmacológico:** Farmakologikoa Artamendua. (GMB 84, 1987, 7-8, 254)
- Tratamiento Quirúrgico:** Kirurgi Artamendua. (GMB 85, 1988, 5-6, 155)
- Tratamiento Médico:** Artamendu Medikoa. (GMB 86, 1989, 3, 169)
- Tratamiento Psicoanalítico:** Tratamendu Psikoanalitikoa. (GMB 86, 1989, 4, 240)
- Tratamiento Quirúrgico:** Kirurgi Artamendua. (GMB 86, 1990, 4, 180)
- Tratamiento Termal:** Urberozko Sendabidea. (GMB 87, 1990, 3, 120)
- Traumática:** Traumazko. (GMB 85, 1988, 11-12, 385)
- Triquinosis:** Eltxarreia. (GMB 84, 1987, 3-4, 97)
- Trombosis Coronaria:** Koronte Tronbosia. (GMB 86, 1989, 3, 195)
- Tronco Cerebral:** Buruko Enborra. (GMB 77, 5, 409)
- Tuberculosis:** Gaitzepela. (GMB 85, 1988, 9-10, 309). Gaitzapela. (GMB 86, 1989, 3, 160)
- Tuberculosis Pulmonar en niños y adolescentes:** Birietaiko Gaitzeplea umeengan eta gazteboengan. (GMB 78, 1981, 4, 225)
- Tumor:** Trunbil. (GMB 84, 1987, 7-8, 307)
- Tumor de Burkitt:** Burkitt-en Trunbila. (GMB 87, 1990, 2, 98)
- Tumor Genitourinario:** Tumorez Genitourinariak. (GMB 84, 1987, 1-2, 15)
- Tumor no Funcionante de la Suprarrenal:** Giltzurin Goitiko Trunbil ari ez dena. (GMB 87, 1990, 4, 199)
- Tumor Retroperitoneal:** Tumoraio Retroperitoneala. (GMB 87, 1990, 3, 149)
- Tumores Craneo-Orbitarios:** Buru-Begiaren Zuloko Anturak. (GMB 75, 1978, 9, 703)

-U-

- Ulcera de <Stress>:** Stress Ikertzailearen. (GMB 76, 1979, 9-10, 485)
Stressen Zauria. (GMB 77, 1980, 2, 95)
- Ulcera de <Stress> Experimental:** Stress Ikertzailearen Zauria. (GMB 76, 1979, 5-6, 287)
- Ultraestructura:** Ultraegitura. (GMB 86, 1989, 2, p. 107)
- Unidad de Cuidados Intensivos:** Saintze Intensibo Sail. (GMB 76, 1979, 3-4, 227)
- Unidad de Dialisis:** Dialisiseko Batea. (GMB 84, 1987, 3-4, 93)

Uremia: Odol-Gernu. (GMB 75, 1978, 12, 1041)

Uréter Retrocava: Uréter Cava-Atzeraldetua. (GMB 78, 1981, 3, 205)

Urethritis Quística: Pixodi haunditu Koorroduna. (GMB 85, 1988, 7-8, 279)

Urgencias Hospitalarias: Hospitaletako Berehalakoak. (GMB 84, 1987, 11-12, 437)

Uvi-Móviles: Uvi-Movil. (GMB 84, 1987, 3-4, 111)

- V -

Vacuna: Txertoa. (GMB 84, 1987, 3-4, 93)

Vacunación: Txertapen. (GMB 84, 1987, 3-4, 89). Txerpaketa. (GMB 86, 1989, 4, 227)

Varicella: Xurrun-Pitxoak. (GMB 86, 1989, 3, 165)

Vasculitis Necrotizantes Sistémicas: Hetaturako Vasculitis Usteldurakorrak. (GMB 85, 1988, 3-4, 73)

Vagotomía: Vagotomia. (GMB 77, 1980, 2, 95)

Vasectomía: Basektomia. (GMB 85, 1988, 1-2, 23)

Vasopresina y DDAVP: Vasopresina eta DDAVP (GMB 85, 1988, 1-2, 9)

Ventilación Artificial: Hats-Hartze Antolatua. (GMB 84, 1987, 3-4, 83)

Vértebra: Orno. (GMB 76, 1979, 1, 1)

Vertical: Zuta. (GMB 78, 1981, 12, 737)

Vías Biliares: Behazun Bidcak. (GMB 86, 1989, 3, 192)

- X -

Xenoinjertos: Xenotxertoak. (GMB 85, 1988, 7-8, 223)

- Y -

Yatrogenia: Yatrogenia. (GMB 86, 1989, 3, 183)

Yuxtacortical: Alderatu-Azaleko. (GMB 84, 1987, 7-8, 307)

6. Testuak

ESTANCIAS Y EGREGIAS VISITAS A UNA VILLA PESQUERA

Francisco de Ocamica
(GMB 76, 1979,5-6, 367)

Relato pormenorizado de regias estancias en la simpática villa lequeitiana: la de S.S.M.M. la reina Isabel II, su hijo el príncipe Alfonso (que en su ascensión al trono llevaría el ordinal de XII), y la exemperatriz Zita de Habsburgo con sus hijos los archiduques, a quienes asiduamente visitaban la Reina Madre María Cristina y sus hijos los reyes don Alfonso XIII y doña Victoria de Battenberg. Narración no exenta de detalles anecdóticos, complementada con las fugaces visitas del Jefe de Gobierno de la República don Manuel Azaña, y la de la esposa del anterior Jefe de Estado doña Carmen, hoy señora de Meirás. Le acompaña una pequeña digresión razonada acerca de la paternidad del maestro Altuna sobre los acordes del singular zortziko "Guernika'ko Arbola".

Lekeitio uri begikoan egindako bakaldun-egonaldien aipamen zeatza:

Isabel II'gn. eta bere seme Alfonso'renak (jaurri-alkitzean XII'gn. zenbakiagaz orniduko zana).

Habsburgo'ko Zita Kaiser-emea ta bere sendiarenak. Onen ikerle leiatsuak Maria Cristina Bakaldemea ta bere seme-erranak, Alfonso XIII'gn eta Victoria Battenberg izan ziran.

Edestiak ba'ditu ele-melexjo zeaztasun batzuk, onela oso-tuak: M. Azaña Erkal-Lendakaria bere ikertaldi igeskorrakaz, eta lengo Laterri-Buru'ren emaztea, Meirás'go Anderarenagaz.

Bestaldez "Guernika'ko Arbola" zortziko ospetsuaren ereski-dea dala-ta, bere Altuna irakaslearen aitatasunatzaz, aiko-maiko txiki zuur bat dator.

HERIDA Y MUERTE DE ZUMALACARREGUI

J. Muguruza
(GMB 77, 1980, 4,343)

(Al doctor don Julián Guimón Rezola, con toda mi admiración y afecto)

Herido en Begoña apenas iniciado el sitio de Bilbao, Zumalacárregui, desoyendo el consejo de sus médicos y del propio rey, ordenó se le condujera a Cegama donde tenía intención de someterse a los cuidados de un famoso curandero de Ce-rain, viejo conocido suyo.

Nueve días después, a pesar del favorable pronóstico que en un principio formularon unánimes los facultativos, moría víctima de una septicemia.

Las intempestivas exploraciones, los repetidos intentos de extracción del proyectil por los cirujanos y las pintorescas y brutales curas de Petriquillo, contribuyeron sin duda, no poco, a este desastroso final.

La muerte del genial caudillo, acaecida en el momento de mayor prosperidad de la causa, constituyó un duro golpe para los carlistas y cambió por completo el curso ulterior de la guerra. Discutido con pasión por los historiadores, todos hasta sus más encarnizados adversarios, han proclamado sin reservas su inmaculada honradez y gran talento militar.

*Bilbo guduz inguratua izan zen bezin laster, Begoñan zau-
ritua, Zumalakarregik bere medikuen esanari jaramon egiteke,
orobat erregerenari, Zegamara eraman zezatela agindu zuen;
han, bere aspaldiko adiskide zuen Zeraingo sasi-osagile ospa-
tsuaren arretazko osaketen mende bere burua jarteko.*

*Handik bederaizí egunera, medikuek lehenbizi aburu batez
eman zuten aurrean onbiderazkoa gorabehera, hil egin zen
odol-usteldura zela bide.*

*Itxuragabeko azterpenak, barnean zeukan bala hura atera-
tzeko behin eta berrizko saiaketak ziruganuen aldetik, eta Pe-*

trikillok obi zituen osaketa farragarri eta ankerrak, oldez edo moldez, noski, azken beltz borren bidelagun gertatu ziren.

Buruzagiaren bapateko heriotze hori, zerabilkiten asmoaren aurraperen garaitean gertatua, karlistentzat izugarritzko tunpatekoa izan zen; gerratearen geroztitako norakoa zebaro aldatu bait zuen.

Historigileek eztabada sutsuetan jarri ditu, baina guztiek, baren etsai amorratueneke ere, tolezik gabe aitortu dute baren zintzotasun garbia eta baren militar jeinu bandia.

LEQUEITIO: EL LUZARO BAROJIANO

F. de Ocamica

(GMB 78, 1981, 7-8,491)

En contraposición a otras versiones, identifica el autor a la villa lequeitiana como exclusivo escenario del pueblecito vasco descrito por su colega donostiarra, don Pio Baroja, en su magnífica obra "Las inquietudes de Shanti Andia".

Para llegar a esta evidencia, estudia consecutivamente, uno a uno, los diversos fragmentos con que el antecitado autor describe a retazos los caracteres geográficos del entorno pueblerino donde se va desenvolviendo la vida del protagonista Shanti.

Y el hecho de contar con Escuela de Náutica (que con Bermeo, Plencia y Santurce son las únicas ubicaciones en todo el litoral), junto a otros detalles tangibles como: su arenal (Playa de Isuntza), Playa de las Animas (Carraspio), el monte Izarra (isla de San Nicolás) con los restos de la antigua fortaleza en su cumbre, la cueva en sus bajos, la vieja atalaya, el río (Lea) con su puente (Isuntza) y astillero, el convento de clausura de Santa Clara de la M.M. Dominicas), el muelle de Cay Luce (de Chachu) con su final en el rompeolas y cruz de las explanada, y algún otro; aunque transmute de emplazamiento al faro que (de Antzoris) lo pasará a junto a la isla a cuya falda adosará

también el pueblo, y metamorfosee a Frayburu que lo convertiré en peñasco solitario, nos dan sobradas pruebas (a las que podemos añadir las costumbristas) de la irrefutabilidad de sus aseveraciones. Unas cuantas anécdotas, completan y hacen más ameno el relato.

Aurkako iritziak aintzat artu barik, egilleak, P. Barojaren "Shanti Andia'ren kezkak" izeneko eleberri bikañen agertoki-erritizat, Lekeitio aukeratzen dau.

Aburu au sendotzeko, Shanti kezkatiñen egintzak nabari diran toki ta inguruak, sailka ta arretaz aztertzen ditu.

Eta Ontzizti-ikastetxea izateak (onetan, Bermeo, Gaminitz eta Santurtze'gaz bardindurik), beste zertzelada ikugarri batzukaz, adibidez: areatza (Isuntza'ko ondartz), Arimen ondartz (Karraspio), Izarra mendia (Nikola deunaren ugarte), antxiñako gazteluen aren kondarrakaz gallurrean, bealdeko leiza, Oartoki zarra, ibaia (Lea), bere zubia (Isuntza), Ontzizti-gintza, Klara deunaren ertsi-lekaimetxea (Dominikiena), Kailuze'ko nasa (Txatxu'rena), itxas arresian eta lautada'ko gurutzean amaitzeko, ta beste zeetasun banakaren bat.

Itxasargi-torrea lekuz aldatuarren (Antzoziz'dik magalean erria daukan ugartera) eta Frayburu aitz bakarti biurtzen ba'dau bere, naiko egiztabiderik damosku (ekandu aldekoak gañera) bere iritzi ukaezineñak.

Ipuin batzuk, edestia osotuago ta atsegingarriago egiten dabe.

Eskribau zaharra